

EN UN LLOC ANOMENAT GUERRA

Jordi Sierra i Fabra

24

COL·LECCIÓ LA MOTO - T I I I I C M edicions

24

**EN UN LLOC
ANOMENAT GUERRA**

Jordi Sierra i Fabra

Havia estat una setmana horrible.

I el cap de setmana va ser, senzillament, desastrós.

Per començar, divendres, el meu pare m'etzibava pel broc gros que tornaria a casar-se i que pensava passar tres mesos de lluna de mel fent la volta al món. I casar-se de seguida, res d'esperar, perquè —va dir-me— “als cinquanta-sis i deu mesos no hi ha temps per a perdre a la vida”. Ella era la Carme, la nostra veïna de sempre, quaranta-un, soltera. Molta dona per a tan poc pare, prim ell, nerviós, rondinaire i àcrata convençut. Però així estaven les coses, i vaig haver d'alegrar-me'n, felicitar-lo i, després, anar-me'n amb una llàgrima de sentiment tot pensant en la mare.

Al meu pare n'hi arribava una i a mi se me n'anava la meva. Dissabte, qui tocava el dos era la meva nòvia. Bé, m'engegava ella a mi. Un d'aquells cops de peu virtuals —no cal dir en quina part— dels que deixen empremta, perquè va ser inesperat i pels arguments. Em va dir que

no n'estava segura. Després de tres anys no n'estava segura? Per l'amor de Déu! Segons la Laia —d'Eulàlia, però Laia sonava més *progre*—, els periodistes som gent inquietant i estranya, i per descomptat no d'aquest món, encara que hi siguem i n'informem. Va dir exactament: "Massa bojos per a ser segurs, i massa treballadors per a ser divertits." Amb aquests arguments als llavis va besar els meus, va acariciar-me la galta com si fos un nen que acaben de renyar i va desitjar-me sort. Tanmateix, no vaig deixar que s'escapolís tan fàcilment, i tot seguit va tenir lloc una agra discussió en la qual vam dir-nos aquelles "quatre veritats" que romanen sempre al fons del cor, i que no importen, perquè estàs enamorat i perdones, fins que alguna cosa les fa aflorar. I sempre, sempre, hi ha alguna cosa que acaba fent-les aflorar. Però durant la baralla vaig descobrir, davant la meva sorpresa, que sentia més irritació que ganes de plorar. De fet, em vaig sentir estafat. Gairebé vaig estar a punt de dir-li que li havia donat els millors anys de la meva vida i que ara me'ls escopia a la cara després d'haver-los utilitzat i manipulat al seu gust. Perquè la Laia era tot un caràcter. També m'ho podia haver dit abans que em gastés tots els estalvis anant una setmana a Bali a cremar-me.

Per més sarcasme, diumenge, el meu equip de futbol de tota la vida perdia la lliga estrepitosament jugant a casa i contra el cuer —onze titans que semblaven drogats, per la qual cosa van córrer—, pagat pel que anava en segon lloc, això era evident.

Diumenge a la nit, a casa, sol i desconcertat, vaig enfrontar-me amb mi mateix al mirall i em vaig deixar com

un drap brut; l'altre no va badar boca, perquè tenia tota la raó. La meua vida era una merda. Jo no en tenia la culpa, però per alguna curiosa raó, ho era. Vaig preguntar-me on havien anat a parar tots els meus somnis de joventut.

Aquest va ser el meu cap de setmana. Però dilluns, tan bon punt vaig arribar a la redacció del diari, tard, vaig adonar-me que la mala sort, o el que fos, persistia.

Encara no sabia que la meua vida estava a punt de canviar, i que el destí, al contrari del que Déu fa amb l'univers, sí que juga als daus amb la gent.

—Nessy, el Capità Tro et vol veure.

No m'agrada que em diguin com el monstre del llac Ness, moda que va treure en una nit de borratxera l'imbècil d'en Quim Tomé. Em dic Nèstor. En canvi, el sobrenom de Capità Tro li anava molt bé al director del diari, no pas per la faceta heroica, sinó per les implicacions més rotundes sobre allò de *Tro*. En Ferran Argilés no et parlava amb gaires miraments ni s'anava en raons. Cridava i manava. Punt. Deia que un diari es fa amb un 90 per cent de geni, un 9 per cent de suor i un 1 per cent d'informació rigorosa.

En Ferran Argilés mai no somreia ni semblava content. Com a màxim, alçava una cella i sospirava en senyal d'aprovació i orgull quan veia que el titular de la primera pàgina del diari feia 10 centímetres d'alt i ocupava tota l'amplada de la portada, encara que la notícia fos tràgica. Tenia el cor folrat de zinc. O de plom. Ni en Superman no hauria pogut fer-hi una ullada.

Que el Capità Tro em cridés un dilluns al matí, tot just haver arribat a la redacció, no podia significar res de bo.

Vaig entrar al despatx després d’haver trucat fluixet a la porta i em vaig quedar com un estaquirot davant la seva taula, dret, esperant que fes el favor d’alçar el cap i mirar-me. Ho va fer, amb els seus ulls greus, les espesses celles atterridorament rectes i el bigoti frondós, que marcava la frontera entre el gèlid nord i l’esquerp i desèrtic sud. Impassible. Va deixar el text que estava revisant, em va mirar de dalt a baix, i llavors va deixar-ho anar sense més ni més, com qui et diu “anem a prendre un cafè”.

—Nèstor, te’n vas al Tudzbestan.

Vaig haver de fer memòria. I de pressa.

Al Tudzbestan, antiga república soviètica, hi havia esclatat una cruenta guerra civil, a l’estil de les balcàniques però amb menys ressò internacional —si més no a Europa—, cap a la meitat dels anys noranta. D’una banda, els independentistes tudzbestans. De l’altra, el Kremlin, que no volia el desmembrament total de la ja extingida URSS. I, enmig d’aquests, els partidaris d’altres opcions, a la mateixa zona, que combatien pel seu compte i sembraven confusió en les escasses alternatives de pau. Durant el conflicte, les tropes russes havien destruït el petit país i més encara la capital, Sezerkanda; però els independentistes no s’havien plegat de braços precisament, i resistien a la desesperada sense cedir ni

claudicar. I tampoc no cedien els paramilitars prorussos ni els paramilitars musulmans. Perquè el problema del Tudzbestan era que estava enclavat entre Rússia i les repúbliques islàmiques —Kazakhstan, Kirguizistan, Uzbekistan, Turkmenistan i Tadjikistan—, de manera que una part dels seus escassos milions d'habitants eren russos; una altra part, musulmans, i la resta, simplement tudzbestans sense altres particularitats. Rússia volia seguir exercint-hi el control, sense cedir a la independència; els tudzbestans volien la independència, però sense aliar-se amb els seus veïns d'influència musulmana, i els musulmans volien la independència en forma de república islàmica. Comptat i debatut, un disbarat més en les guerres de la fi del segle xx. Mortaldat, matances, bombardejos, converses de pau, ningú no cedeix i...

Anys de silenci.

Segons les meves informacions, Rússia continuava exercint-hi el control, però res no havia canviat, la guerra seguia latent. Callada, però latent.

—Fa molt que no se'n parla —vaig aventurar cautelós.

Ho havia sentit bé? Acabava de dir-me que aniria al Tudzbestan? Jo?

—No has llegit el diari aquest cap de setmana?

No volia parlar-li del meu pare, ni de la meva nòvia, ni que havíem perdut la lliga, causes per les quals, dissabte i diumenge, havia passat del que era més habitual en la meua vida, tenint en compte que sóc periodista.

—Sí —vaig mentir—, per què?

—Collons, perquè ho posava ben clar a internacional. Hi han trobat petroli.

—Ah, això! —vaig fer cara de pòquer.

—Et sembla poc? —va semblar que se'n burlava, en Ferran Argilés—. Només els faltava això. Són una cagada de mosca al mig d'aquella part d'Àsia, amb prou feines dos milions i escaig d'ànimes; el seu temperament és bel·licós i tenen fama de ser "molt seus"; tenen una guerra paralitzada, estan sense res a causa del conflicte; la capital sembla Beirut als anys vuitanta, i ara els ha donat per trobar petroli.

—I això vol dir que es tornarà a embolicar la troca.

—Ja s'ha embolicat —el director del meu diari va ser categòric—. Els russos han posat el dogal al coll, s'han afanyat a dir que el Tudzbestan forma part del seu territori sobirà, i hi enviaran més tropes, com a Txetxènia. Els tudzbestans, per la seva banda, han recordat que van proclamar la independència i que són sobirans i estan ocupats. Les repúbliques islàmiques de la zona exigeixen que els musulmans del Tudzbestan siguin reconeguts. I així tots. La calma s'ha trencat i ja hi ha trets, però n'hi haurà més.

—I vol que hi vagi com a corresponsal de guerra?

—vaig al·lucinar.

—Cap problema?

Vaig pensar en el meu pare, en la meva nòvia —bé, exnòvia—, en...

—No, cap.

—Fa mesos que em demanes alguna cosa més que resseguir el carrer aquí —va recordar-me en Ferran Argilés—. Que si ets un bon fotògraf, que si el que t'agrada és viatjar, que si et posi a prova... —Va encreuar els braços.— Mira, fill, et seré sincer: ets l'última persona que enviaria a aquesta història, perquè no serà una guerra convencional, sinó un pols de dos parells de nassos. Però resulta que casualment, amb l'estiu a les portes, ets l'últim mico que tinc ara mateix. Hi ha tantes guerres a tants llocs que o bé ampliem la plantilla o... —va fer un gest de resignació—. De manera que si no ho vols, tu mateix; però llavors ja cal que vagis buscant feina en una revista del cor, entesos?

—Que no, patró, que no. És que m'ha agafat tan... de sorpresa.

—Un bon periodista ha de tenir la maleta sempre a punt.

—Quant de temps...?

—Com vols que ho sàpiga? —va recuperar la veu de Capità Tro—. Una setmana, dues... un mes! El que faci falta i segons el que vegis, el que expliquis i el que passi! Emporta't el teu equip fotogràfic. Sempre és millor si el coneixes que no un que et donin a baix. Suposo que deus tenir el passaport en regla.

—Sí.

—Doncs ja ho saps. —Em va mirar com un pare que envia el seu fill a la guerra; però no un pare normal, sinó un que té catorze fills asseguts cada nit a taula.— Fes-ho bé, informa, i procura que no t'engeguin un tret.

—Pel que fa a l'idioma...

—Sí? —va arrufar les celles en Ferran Argilés.

—Doncs que sé prou anglès, i una mica de francès i d'italià per a entendre'm, però allà...

—Per l'amor de Déu, Nèstor, ja sé que allà no parlen anglès, sinó tudzbestà i rus! Que t'ho he d'explicar tot? Agafa un pigall!

—Un què?

Aquí se'm va notar la inexperiència. Encara no entenc com el meu director no em va fer tornar a la redacció d'esqueles mortuòries.

—Un intèrpret! —va tronar—. Et penses que els periodistes del *New York Times* o el *Washington Post* dels nassos saben rus o tudzbestà? Tothom contracta nois o noies perquè els serveixin d'ajuda, tant en qualitat de guies locals com d'intèrprets. Si alguna cosa hi ha en aquests països en guerra és un eixam de nens i nenes pels carrers. Surten de sota les pedres. Coneixen drecceres, secrets, es fiquen a tot arreu, informen... i són espavilats: xampurregen l'anglès o el que sigui. Saben la Bíblia en vers. Una propina i els tens al teu servei dia i nit, enganxats al cul. Per a ells és la vida, mengen i fan alguna cosa útil. És l'abecé dels corresponsals, Nèstor!

—Ja, ja —vaig calmar-lo—. Només m'he despistat per això del "pigall" i perquè... bé, encara estic commocionat, senyor.

Va fer cara de començar a penedir-se'n. Però no va canviar d'idea. Al cap i a la fi, si m'engegaven un tret o

em feia miques una bomba, tindria un dels seus titulars de deu centímetres tot a l'ample de la primera pàgina.

—Passa per administració perquè et donin diners i el que faci falta, i coordina't amb en Silvestre pel que fa als enviaments de cròniques, material fotogràfic i la logística necessària. Però vés-te'n de seguida, avui millor que demà i demà millor que demà passat. *El País, La Vanguardia, El Periódico, El Mundo, Diario 16, ABC...* tots estan igual, sense gent i amb l'estiu al damunt. Potser fins i tot serem els primers. O els únics —li van brillar els ulls.

—Bé.

—Doncs ja està —va tornar a inclinar-se sobre la taula de treball—. Endavant.

—Gràcies.

No em va tornar la cortesia. Vaig vacil·lar, vaig fer mitja volta i em vaig encaminar cap a la porta del despatx. Amb aquesta oberta, vaig poder sentir-li la veu de nou. Ara més relaxada.

—Nèstor.

—Sí?

—No la caguis. Això serà gros. És la teva oportunitat —va pronunciar les tres frases en to telegràfic. Però finalment va donar emoció a la quarta i última. La definitiva. La que em va fer sentir millor—: I que no et matin, fill.

Em va alegrar que m'ho hagués dit.

Em dic Nèstor Pruneda Segarra. Tinc vint-i-quatre anys, gairebé vint-i-cinc, i sóc fill únic. La meva mare va morir fa cinc anys a causa d'un càncer irreductible, que va apagar-la com si un eclipsi li hagués arrabassat la llum. El meu pare està folrat. Però folrat de debò. Això sí: s'ho ha guanyat ell. És un lluitador. Jo volia ser escriptor, fer un *best-seller*, la primera gran novel·la espanyola del segle XXI. Però no hi va haver manera. Em vaig quedar en el que sóc: periodista. No me'n penedeixo, m'agrada la meva feina; és fascinant entrevistar persones, buscar indicis, perseguir pistes com un detectiu, olorar la notícia, viatjar, i després seure i plasmar-ho en uns quants milers de paraules. Fascinant i efímer. Els diaris d'avui són les escombraries de demà. Unes escombraries necessàries. Crec en els principis bàsics de l'ètica periodística: l'honradesa, l'honestedat, la veritat. I penso que un bon professional s'ha de limitar a formar i a informar.

És a dir: sóc un ingenu.

L'últim romàntic.

El primer que vaig fer en arribar a casa va ser agafar una enciclopèdia i un atlas. A l'enciclopèdia hi havia quatre dades mal donades sobre la meva destinació. El Tudzbestan tenia a penes uns quants milers de quilòmetres quadrats, tot muntanya pura excepte la vall central, a la part més oriental de la qual es trobava la capital, Sezerkanda, dos milions i mig d'habitants —dels quals uns quatre-cents mil eren islàmics i més o menys el mateix nombre de russos— i una renda per càpita típica de la zona, tot just 700 dòlars per habitant i any. L'idioma

oficial” era el rus —segons l’enciclopèdia, que era relativament antiga, set anys, així que no gaire fiable tenint en compte el gir dels esdeveniments— i, per descomptat, el tudzbestà —com era lògic—. Clima, desèrtic. Religió russoortodoxa, sense oblidar “la minoria” musulmana. Moneda local, el tudzi.

Vaig passar a l’atles. Vaig mirar el mapa de la zona. Àsia sud-occidental. Un caos. Abans, la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, l’URSS, formava una sola i enorme taca als mapes. Arran de la caiguda del comunisme i de la independència de la majoria d’aquestes repúbliques, especialment les musulmanes en aquella zona, van néixer una bona munió de nous països, amb fronteres enrevessades que seguien rius o cadenes muntanyoses, i algunes ja tan conflictives que les guerres s’hi succeïen com un dòmino d’efectes imprevisibles. Noms i més noms encara desconeguts per a la major part dels mortals. Si n’hi ha molts que encara no saben gaires coses d’Europa o Llatinoamèrica, com es pot aspirar que sàpiguen que Dusānbe és la capital del Tadjikistan o que a l’Uzbekistan —un país gairebé tan gran com Espanya— hi viuen prop de 23 milions de persones?

Ningú no sap res del seu veí, de manera que encara menys de la ciutat més pròxima, la Comunitat separada pel fanatisme futbolero, el país amb el qual compartim frontera o aquella gent tan estranya que creu en un altre Déu i viu en una terra de foc a l’altra banda del món.

Vaig navegar una estona per Internet sense gaire èxit. Les dades oficials no diferien gaire de la meua enciclopè-

dia i el meu atlas. Vaig visitar els diaris més importants del món i vaig recollir informació d'última hora per fer-me una mica més d'idea del que m'esperava i de com estava la situació. Em sentia excitat, nerviós, però també feliç. Que el meu pare fos feliç, que la Laia topés de cara amb la realitat, que el meu equip purgués els resultats d'un any dissemblant. Jo me n'anava de corresponsal de guerra a l'altra banda del món. Adrenalina pura. A fer punyetes tot plegat.

Es deia que hi havia calma.

Però una calma falsa. Tots esmolaven de nou els ganivets. El petroli era el Sant Greal de l'esperança humana. El Tudzbestan s'havia convertit en la nova Terra Promesa del Món Civilitzat. Moisès Shell se'n volia apoderar.

Per rematar la recerca em vaig abocar a la CNN.

El meu anglès és bastant bo, però el practico poc. Me n'adonava cada vegada que intentava parlar amb una turista o feia una entrevista a algú de l'altra banda de l'Atlàntic. Els anglesos el pronuncien com si vocalitzessin recitant Shakespeare. Els americans el masteguen com si anessin a escopir-lo. Per a ells, *maharan* —amb la primera a gairebé inexistent— era *Manhattan*, i *hosperal* —el mateix amb la e—, *hospital*. Vaig preguntar-me com seria parlar un mal anglès per part d'un espanyol amb un mal —o pessim— anglès per part d'un o una tudzbestana.

Millor si era "una" tudzbestana.

Havia d'oblidar la Laia com més aviat millor, perquè no em fes mal.

Però... com s'obliden tres anys?

El fet de pensar en la Laia va fer que em descentrés. La CNN va donar imatges del Tudzbestan una hora després d'haver-la sintonitzat i llavors el meu cap ja estava a punt de caure en la depressió. Tot era la Laia. Em vaig concentrar, però la CNN no va oferir gairebé res que valgués la pena tenir en compte. Van dir una cosa així com que Rússia ja havia decidit l'enviament d'un gran contingent de tropes —no sé quants milers de soldats i tancs—, i que els independentistes tudzbestans, que hom creia extingits i ara sortien de sota les pedres, s'estaven reorganitzant per oferir la més dura de les batalles. Mentrestant, els paramilitars musulmans mantenien la seva posició de lluitar contra els dos bàndols, russos i tudzbestans, per aquest ordre. És a dir, primer fer fora els russos, i després aconseguir el reconeixement de la seva minoria, tot i que no era clar si amb la secessió del sud del país o amb què.

El petroli, democràticament, era tant al nord com al sud i el centre, al llarg de la vall que dividia l'abrupte i muntanyós país en dos.

La CNN va oferir imatges de la meva destinació: Sezerkanda.

En Ferran Argilés tenia raó. La capital del país era una espècie de Beirut dels vuitanta en versió russoasiàtica. Si al Líban, la Suïssa de l'Orient Pròxim, totes les faccions en lluita havien aconseguit arrasar la ciutat al llarg de la seva implacable guerra fanàtica, a Sezerkanda les coses no havien anat millor. Tot era en ruïnes.

I es disposaven a matar-se per ella.